

Bijdrage van de Nederlandse sociale partners aan het Nationaal Hervormingsprogramma 2005-2008 in het kader van de Lissabonstrategie update 2006/2007

Voorwoord

Elk jaar berichten de EU-lidstaten in het Nationaal Hervormingsprogramma (NHP) en het Nationaal Strategisch Rapport Sociale Bescherming en Insluiting (NSR) de voorde-
ringen die zij gemaakt hebben met betrekking tot de zogeheten Lissabondoelstellingen.
De Nederlandse regering stelt jaarlijks sociale partners in de gelegenheid om te reageren
op haar conceptversie. De inhoud van dit NHP/NSR komt echter geheel voor rekening
van de Nederlandse overheid.

De Stichting van de Arbeid stelt elk jaar ook een eigen voortgangsrapportage op van
haar bijdrage aan het bereiken van de Lissabondoelstellingen. Deze komt in de eerste
plaats tot stand via het eigen arbeidsvoorwaardenbeleid van sociale partners waarin de
aanbevelingen van de Stichting opgenomen zijn. Daarnaast helpt de advisering aan het
kabinet op sociaaleconomisch terrein door de Stichting van de Arbeid en de Sociaal-
Economische Raad (SER) hieraan mee.

Deze voortgangsrapportage 2006/2007 is een aanvulling op de twee eerder verschenen
nota's¹.

¹ Bijdrage van de Nederlandse sociale partners aan het Nationaal Hervormingsprogramma 2005-2008 in het kader van de Lissabonstrategie, september 2005
Bijdrage van de Nederlandse sociale partners aan het Nationaal Hervormingsprogramma 2005-2008 in het kader van de Lissabonstrategie, update 2005/2006

1. Bijdrage op arbeidsvoorwaardelijk vlak; contractloonstijgingen, aanbevelingen en advisering

Participatietop

Op 27 juni 2007 vond de zogeheten Participatietop plaats. Die dag werden afspraken beklonken tussen het kabinet, de Stichting van de Arbeid en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) om de arbeidsparticipatie zowel kwantitatief als kwalitatief op een structureel hoger plan te brengen. Om dit doel te bereiken hebben de regering en de Stichting een ambitieuze agenda opgesteld. De uitvoering van deze agenda is ook van groot belang voor het bereiken van de Lissabondoelstellingen.

In het akkoord zijn drie belangrijke strategische uitdagingen benoemd:

- *vergroten van het effectieve aanbod aan arbeid* om risico's van zowel conjuncturele als structurele krapte op de arbeidsmarkt te ondervangen en het draagvlak voor de welvaart te vergroten;
- *kansen creëren voor kwetsbare groepen* om economische participatie en sociale cohesie te versterken;
- *aanpassingsvermogen van de arbeidsmarkt versterken* om nieuwe behoeften die ontstaan door vergrijzing en uitdagingen als gevolg van globalisering en technologische ontwikkeling op te vangen.

Op 20 oktober 2006 heeft de Sociaal-Economische Raad (SER) in het middellange termijn advies *Welvaartgroei door en voor iedereen* vastgelegd te streven naar een participatiegraad van 80% in 2040. De Stichting van de Arbeid en het kabinet gaan ervan uit dat de uitvoering van de Participatietop een substantiële bijdrage hieraan gaat leveren zodat een innovatieve en concurrerende economie waarin iedereen participeert, economisch dan wel maatschappelijk, steeds meer werkelijkheid wordt.

De voortgang van de uitvoering zal jaarlijks worden gemonitord. De uitkomsten hiervan worden geagendeerd voor het zogeheten Voorjaarsoverleg.

Contractloonstijgingen

Er was gezien de economische ontwikkeling noch voor 2006 noch voor 2007 aanleiding voor sociale partners om centrale afspraken te maken over de loon(kosten)ontwikkeling. De gemiddelde contractloonstijging in 2006 bedroeg 2%. Het voorlopige cijfer voor 2007 is geraamd op 2%². De inflatie (afgeleid) over 2006 was 1,5%. Voor 2007 is de verwachte inflatie (afgeleid) ook 1,5%³.

² Bron CBS: Sociaaleconomische trends, 2007, aflevering 3 en Statline, 24 september 2007

³ Bron MEV 2008, bijlage A6

Aanbevelingen, convenanten en adviezen

Aandacht voor (beroeps)onderwijs

Het afgelopen jaar richtte de aandacht van sociale partners zich vooral op het creëren van de goede randvoorwaarden om duurzame werkgelegenheid in Nederland te bevorderen. Dit resulteerde in veel aandacht voor de versterking van het beroepsonderwijs. November 2006 werd *Een kwaliteitscode EVC* mede door de Stichting ondertekend. December 2006 kwam het *Servicedocument stages in het MBO* tot stand; een handreiking voor het opstellen van stagecontracten.

In maart 2007 bood de Stichting aan prinses Laurentien de aanbeveling *Toekomst voor laaggeletterden, een opdracht voor het bedrijfsleven* aan. Hierin spreekt de Stichting uit dat het haar menens is om dit tot nu toe nog onderschatte probleem, anderhalf miljoen (jong)volwassenen is laaggeletterd met alle gevolgen voor de participatie van dien, aan te pakken. Deze aanbeveling kreeg een half jaar later een glanzend vervolg toen op 11 september de Stichting van de Arbeid en de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Jeugd en Gezin (J&G) het convenant *Structurele aanpak van laaggeletterdheid in de samenleving en het bedrijfsleven* sloten. De afspraak is gemaakt er gezamenlijk voor te zorgen dat in 2015 het aantal laaggeletterden –werkend en niet werkend- in Nederland met 60% is afgenomen. Nog belangrijker is wellicht de afspraak dat ‘de toevoer’ van nieuwe laaggeletterden stopt: vanaf 2011 komen er geen laaggeletterde leerlingen meer van school.

Het afgelopen jaar woedde het debat over het competentiegerichte beroepsonderwijs in alle hevigheid. Dat vroeg om een bijdrage van sociale partners; zij hebben immers indertijd gevraagd om deze onderwijsvernieuwing. De werknemer van de toekomst moet meer zelfstandig en meer vraaggericht ingesteld zijn. In juni 2006 concludeerde de Stichting in de nota *Competentiegericht beroepsonderwijs* dat deze nieuwe vorm van onderwijs, met alle gebreken die er nu nog aan kleven, van groot belang is voor zowel de leerlingen als het bedrijfsleven.

Verhoging van de arbeidsparticipatie

Belangrijk item voor het vergroten van de arbeidsparticipatie is het vrij verkeer van werknemers in de EU. Om ongewenste concurrentie op de arbeidsvoorwaarden te voorkomen, is het noodzakelijk dat deze werknemers kunnen rekenen zowel op gelijke behandeling wat betreft arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden als op adequate behuizing. Zomer 2006 heeft de Stichting een aanbeveling aan decentrale cao-partijen opgesteld over de toepassing van arbeidsvoorwaardelijke regels bij grensoverschrijdende arbeid.

Voordat de grenzen geheel opengingen voor werknemers uit de nieuwe EU-lidstaten moesten over de naleving hiervan afspraken gemaakt worden. Het *Kader voor samenwerking ten behoeve van de handhaving van regelingen bij grensoverschrijdende arbeid*, opgesteld door de Stichting van de Arbeid en SZW, is hiervan het resultaat. Per 1 mei 2007 gingen de grenzen voor werknemers uit de meeste nieuwe lidstaten ‘zonder

bepkeringen' open. Eind 2007 zal een eerste evaluatie van de gevolgen van de opening van de grenzen plaatsvinden.

De re-integratie van gedeeltelijk arbeidsgeschikte werknemers is een blijvend punt van aandacht voor de Stichting. Een bijzondere verantwoordelijkheid heeft de Stichting voor de zogeheten 35-minners⁴. Dit is de groep gedeeltelijk arbeidsgeschikten waarover sociale partners, in het kader van de nieuwe wetgeving (WIA), de afspraak hebben gemaakt dat zij aan het werk zouden blijven. Uit de eerste evaluatie van de re-integratie van januari 2007 bleek echter dat de uitkomsten in tegenspraak waren met deze afspraak; het merendeel van de 35-minners was buiten het arbeidsproces geraakt. Daarop heeft de Stichting besloten om de oorzaken hiervan te achterhalen en er lessen voor de toekomst uit te trekken. De uitkomsten worden eind 2007 verwacht.

De start in april 2007 van het driejarige project 'arbocatalogi' moet de zorg voor goede arbeidsomstandigheden binnen de bedrijven een nieuwe impuls geven. Door dit project vanuit de Stichting van de Arbeid op te pakken, laten sociale partners duidelijk blijken dat de zorg voor gezonde arbeidsomstandigheden een gezamenlijke inzet vereist.

Doel van het project is om binnen drie jaar ervoor te zorgen dat de arbocatalogus overal is ingevoerd. En dat met behulp hiervan (onnodige) uitval als gevolg van de arbeidsomstandigheden te voorkomen. Dit project wordt gefinancierd door de overheid.

Om de arbeidsparticipatie te verhogen, is iedereen nodig. Daarom alleen al moet discriminatie op de arbeidsmarkt worden voorkomen. Discriminatie is onwenselijk, zowel vanuit menselijk als vanuit economisch oogpunt. De relatief hoge werkloosheid onder de groep allochtonen wijst er op dat er nog steeds veel te doen valt op dit terrein. Vandaar dat de Stichting begin 2007 nogmaals haar achterban hierop gewezen heeft.

Ten slotte, op 30 augustus 2007 bracht de Stichting van de Arbeid een geheel verdeeld advies uit over het kabinetsvoornemen getiteld '*Hoofdlijnen heroverweging arbeids-overeenkomstenrecht en het ontslagrecht*'. Eind 2006 was het ook al in de SER niet gelukt hier tot overeenstemming te komen over hervorming van ontslagrecht (zie 3.2).

⁴ Onder 35-min worden begrepen de werknemers met een langdurig arbeidsverzuimverleden die na de WIA-keuring door UWV, gemeten naar verdien capaciteit, minder dan 35 % arbeidsongeschikt zijn.

2. Arbeidspensioenen

2.1 Inleiding

De vergrijzing zorgt ervoor dat het beleidsterrein van de arbeidspensioenen een belangrijk onderdeel is van het sociaaleconomische beleid. Inhoud en financiering van de pensioenvoorzieningen hebben zowel effect op de economische ontwikkeling als op de sociale samenhang.

De EU heeft gekozen voor een ‘open-coördinatie-methode’, waarbij de overheid tot taak heeft om een Nationaal Actieplan Pensioenen (NAP-P) op te stellen en dit vervolgens periodiek te actualiseren.

In Nederland is de overheid primair verantwoordelijk voor het wettelijke ouderdomspensioen (AOW), de eerste pijler, en voor de pensioenregelgeving. De regelgeving zorgt ervoor dat de arbeidsvoorwaardelijke pensioentoezeggingen, de tweede pijler, ook op langere termijn worden nagekomen.

Wat de regelgeving voor de arbeidspensioenen in de tweede pijler betreft, is vanaf 1 januari 2007 de fasegewijze inwerkingtreding van de nieuwe Pensioenwet (PW) gestart. Het financiële toetsingskader (FTK), de bepalingen over medezeggenschap en ‘pension fund governance’ zijn in overleg met de sociale partners ontwikkeld. Zij vormen onderdelen van de PW; bepalingen van deze onderdelen zijn al per 1 januari 2007 in werking getreden.

Voor de inhoud van de arbeidspensioenregelingen zijn de sociale partners op decentraal niveau primair verantwoordelijk. Het overleg over de pensioenregeling is onderdeel van het arbeidsvoorwaardenoverleg. Veelal gaat het hierbij om het cao-overleg.

Op centraal niveau overleggen de sociale partners in de Stichting van de Arbeid regelmatig over nieuwe ontwikkelingen en probleempunten. Het gaat hierbij enerzijds om de beïnvloeding van het overheidsbeleid en anderzijds betreft het de ondersteuning van het decentrale pensioenoverleg. Centrale doelstelling voor de sociale partners is het realiseren van goede en betaalbare pensioenen voor alle werknemers.

2.2 FTK en ontwikkeling van een indexatielabel

Per 1 januari 2007 is het financiële toetsingskader (FTK) in het kader van de Pensioenwet in werking getreden. Dit kader is de afgelopen jaren gezamenlijk ontwikkeld tussen overheid, sociale partners en de toezichthouder, de Nederlandsche Bank (DNB). Onderdeel van het FTK is de zogenoemde toelagenmatrix die pensioenuitvoeringsorganen moeten gebruiken om transparant te maken dat er consistentie is tussen het ambitieniveau, de financieringsinspanning en de communicatie in het bijzonder met deelnemers en gepensioneerden. Juist gelet op de communicatie met deelnemers en gepensioneerden wordt ter uitvoering van de wettelijke verplichting (Pensioenwet-2007) thans intensief gewerkt aan de ontwikkeling van een indexatielabel. Het label beoogt de kwaliteit en het risico inzichtelijk te maken van de, veelal voorwaardelijke, indexatieregelingen voor ingegane pensioenen en voor opgebouwde aanspraken voor actieve deelnemers.

De Stichting van de Arbeid en de vier koepels van pensioenuitvoerders (VB, OPF, UvB en Verbond van Verzekeraars) hebben minister Donner medio september 2007 verzocht het label niet alleen te testen bij de gebruikers, maar ook bij de uitvoerders alvorens het label in te voeren.

Inmiddels is duidelijk geworden dat de in de Pensioenwet genoemde invoeringsdatum, te weten 1 januari 2008, niet kan worden gehaald. De invoering is met een jaar uitgesteld.

2.3. Pension Fund Governance – Principes voor goed pensioenfondsbestuur

Op gezamenlijk verzoek van de Stichting van de Arbeid, de organisaties van pensioenuitvoerders en de samenwerkende ouderenorganisaties is in de Pensioenwet de verplichting opgenomen om de door deze partijen overeengekomen *Principes voor goed pensioenfondsbestuur* (pension fund governance) in te voeren. Weliswaar is deze verplichting vanaf 1 januari 2007 van kracht geworden, maar partijen hebben één jaar de tijd gekregen om de uitgangspunten te implementeren. Evaluatie vindt medio 2008 plaats met als peildatum 1 januari 2008.

2.4 Medezeggenschap bij de pensioenuitvoering

De uitkomst van de in 2005 gehouden quick scan van het in 2003 tussen de Stichting van de Arbeid en de samenwerkende ouderenorganisaties (CSO) overeengekomen vernieuwde medezeggenschapsconvenant was teleurstellend. Hierop hebben de convenantspartijen zich in 2006 gewend tot de minister van SZW. Zij deden het verzoek (conform de eerder gemaakte afspraak tussen partijen) de afspraken en aanbevelingen uit het convenant in de nieuwe PW dwingend voor te schrijven. Dit verzoek is door de wetgever gehonoreerd en de desbetreffende bepalingen van de PW zijn op 1 januari 2007 van kracht geworden. Evaluatie vindt medio 2008 plaats met als peildatum 1 januari 2008.

2.5 Bevordering deskundigheid pensioenfondsbestuur

Als gevolg van de toegenomen complexiteit van de pensioenuitvoering (regelgeving, vermogensbeheer, pension fund governance) ontstond er behoefte om meer tijd en energie te investeren in het bevorderen van de deskundigheid van pensioenfondsbestuurders en van de leden van andere betrokken organen. Een oproep hiertoe van de Stichting en het CSO aan de drie pensioenkoepels (VB, OPF en UvB) werd op 13 december ondertekend door de voorzitters van de Stichting en de voorzitter van het CSO.

Doel is om een extra impuls te geven aan de deskundigheidsbevordering van bestuurders van pensioenfondsen, leden van deelnemersraden en leden van verantwoordingsorganen. Tegelijkertijd is het een signaal naar de wetgever en de toezichthouder (DNB) dat de pensioensector ook op dit terrein zelfregulering hoog in het vaandel heeft.

De drie pensioenkoepels werden opgeroepen:

- deskundigheidseisen vast te stellen voor bestuursleden, leden van deelnemersraden en leden van verantwoordingsorganen die in het kader van pension fund governance moeten worden ingesteld;

- kwaliteitseisen te ontwikkelen voor aanbieders van cursussen;
- belanghebbenden hierover te informeren;
- contacten te onderhouden met DNB over relevante ontwikkelingen.

In deze intentieverklaring werden de pensioenkoepels tevens opgeroepen de discussie te starten over de ontwikkeling van ‘eindtermen’ wat betreft de deskundigheid van bestuursleden van pensioenfondsen.

2.6 Ontwerp Europese richtlijn inzake portability van pensioenaanspraken

Sociale partners in de Stichting van de Arbeid waren in 2006 zeer bezorgd over de ontwikkelingen rond de Europese richtlijn ter verbetering van de grensoverschrijdende overdraagbaarheid van aanvullende pensioenen. Aanleiding hiervoor was de bespreking in het Europese Parlement van het ontwerpverslag van mevrouw R. Oomen, rapporteur voor dit dossier. Op 10 juli 2006 maakte de Stichting de minister van SZW deelgenoot van deze zorgen. De Stichting had de minister al eerder, op 9 december 2005, laten weten dat de voorgestelde richtlijn een verslechtering zou betekenen voor de Nederlandse situatie.

De kritiek van de Stichting richtte zich op het feit dat de richtlijn geen oplossing biedt voor de vooral fiscale problemen bij grensoverschrijdende overdraagbaarheid van aanvullende pensioenen. Daarnaast constateerde de Stichting dat de voorgenomen richtlijn slechts werking zou hebben voor een heel beperkt aantal lidstaten waaronder Nederland. Ook constateerde de Stichting dat het voor werknemers buitengewoon moeilijk blijft om te beoordelen of een internationale waardeoverdracht gunstig is voor hun persoonlijke pensioenopbouw. De Stichting van de Arbeid stelde voor de richtlijn af te wijzen. Voorts werd de minister verzocht om na te gaan of de Europese Commissie via een ‘aanbeveling’ de geconstateerde belemmeringen in een overgangperiode van bijvoorbeeld vijf jaar zou kunnen wegwerken.

In mei 2007 heeft minister Donner gedreigd zonodig van het vetorecht gebruik te maken omdat het mogelijke risico van deze richtlijn voor Nederland te groot is. Dat risico betreft o.a. de interpretatieruimte rondom het begrip “fair treatment”. Inmiddels heeft het Europees parlement de behandeling van de richtlijn doorgezet en via amendering op een groot aantal punten wijzigingen aangebracht.

2.7. Ten slotte wordt nog vermeld dat:

- a. de Nederlandse regering een voorstel heeft gedaan om de fiscale aftrekbaarheid van pensioenpremies te maximaliseren. Tegen dit voorstel bestaan zowel binnen als buiten het parlement grote principiële en praktische bezwaren;
- b. op verzoek van de Tweede Kamer in 2007 een onderzoek is ingesteld naar de mogelijkheden van pensioenopbouw voor zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers). De minister van SZW heeft geconcludeerd op basis van de resultaten van dat onderzoek dat er nu reeds voldoende mogelijkheden zijn;
- c. er in Nederland discussie gaande is over de Modernisering van de Uitvoering van Pensioenregelingen (MUP).

3 Bijdrage sociale partners via SER-advisering aan de uitvoering van de Nederlandse Lissabon-strategie

3.1 Inleiding

De SER heeft opnieuw invulling gegeven aan zijn betrokkenheid bij de Nederlandse Lissabon-strategie. Zo heeft de commissie ISEA in november 2006 aangegeven welke voorstellen van het werkprogramma van de Europese Commissie in aanmerking komen voor nadere advisering. Een ervan betreft de evaluatie van de interne markt.

3.2 MLT-advies

In oktober 2006 is de eerste helft van het Middellangetermijnadvies (MLT) vastgesteld. De reikwijdte van dit advies heeft veel overlap met de Nederlandse Lissabon-agenda. In de vorige update is themagewijs ingegaan op de inhoud van het toen voorliggende conceptadvies. Het betrof de thema's versterking van de kenniseconomie, anticiperen op de vergrijzing, werking van de arbeidsmarkt/ activerende sociale zekerheid, mededinging en ordening, sociale innovatie en duurzaamheid en milieu.

Centrale boodschap van het advies is dat het kabinet serieus werk moet maken van een activerende participatiemaatschappij waarin iedereen naar vermogen meedoet. Dit vereist stevige investeringen in mensen en ruimte voor ondernemerschap. Hierdoor kunnen economische kansen worden benut en kan de sociale cohesie worden verbeterd.

De partijen in de SER hebben zich vastgelegd op concrete participatiedoelstellingen. In 2040 zal de participatie 80% moeten bedragen, wil Nederland de inkomensbescherming van kwetsbare groepen zeker stellen en de kosten van de vergrijzing opvangen. Dit is substantieel hoger dan de corresponderende Lissabon-doelstellingen voor 2010.

Aanvankelijk lag het in de bedoeling om eind 2006 de tweede helft van het MLT-advies uit te brengen. Dit onderdeel zou nader ingaan op de thema's scholing, ontslagrecht en WW. Door het aantreden van een nieuw kabinet en vooral vanwege onenigheid over de merites van een hervorming van het ontslagrecht is dit niet meer tot stand gekomen.

3.3 Consultatief overleg

EU-Voorjaarstop

In januari 2007 was er een consultatief overleg met minister Bot van Buitenlandse Zaken. Daarin is teruggeblikt op de inhoud en totstandkoming van het Nationaal Hervormingsprogramma (NHP). Tevens werd vooruitgeblikt naar de Nederlandse standpuntbepaling voor de EU-voorjaarstop. Ook is stilgestaan bij de vraag hoe Nederland zich moet opstellen bij het zoeken naar een alternatief voor het per referendum afgewezen Grondwettelijk Verdrag.

Wijziging Europese Verdragen

In juni 2007 heeft de Commissie ISEA overleg gevoerd met de staatssecretaris van Europese Zaken over de Nederlandse inzet voor het wijzigen van de Europese Verdragen. Daarbij is onder meer aandacht besteed aan marktwerking en diensten van algemeen belang.

3.4 Verklaring 50 jaar Verdrag van Rome

Ter gelegenheid van de 50e verjaardag van het Verdrag van Rome heeft de SER een verklaring uitgebracht. De SER staat vanouds positief tegenover het Europese integratieproces. De toenemende verwevenheid op Europees én op mondiaal niveau maakt samenwerking en afstemming van beleid binnen de Unie op steeds meer terreinen een elementaire voorwaarde voor een hogere maatschappelijke welvaart.

De uitslag van het referendum heeft het gebrek aan draagvlak in Nederland voor een Europese Grondwet aangetoond. Als we verder willen met Europa dan moeten regering en parlement het maatschappelijke debat over Europa van een nieuwe impuls voorzien. Voor de SER staat voorop dat de wijziging van het Verdrag de EU beter in staat moet stellen om daadkrachtig te kunnen opereren op die terreinen waar vanwege schaaffecten en grensoverschrijdende effecten gezamenlijk beleid meerwaarde heeft (conform het subsidiariteitsbeginsel).

3.5 Bijdrage grote steden aan Lissabon-strategie

In eerdere advisering heeft de SER opgemerkt dat nationale beleidsmakers de Lissabon-agenda nauwelijks als hun eigen agenda zien. Om dat knelpunt weg te werken, is bij de hernieuwing van de Lissabonstrategie in 2005 het belang van ‘ownership’ van overheden en andere actoren (waaronder sociale partners) benadrukt. Ook decentrale overheden en belanghebbenden moeten hun verantwoordelijkheid nemen bij het invulling geven aan het ideaal van de complete en vitale stad die bewoners, bedrijven en instellingen een hoogwaardige woon- en werkomgeving biedt.

Volgens de SER moet het grotestedenbeleid zich concentreren op het aanpakken van hardnekkige en complexe knelpunten in bepaalde wijken. Tegelijkertijd moet het beleid zich richten op het benutten van kansen die de afzonderlijke steden te boven gaan en waarvoor een bijzondere bijdrage van het rijk nodig is. Als steden in staat zijn zelf hun stedelijke problematiek aan te pakken, moeten zij daartoe ook zelf over de financiële middelen beschikken. Maar ook waar een bijzondere bijdrage van het rijk nodig is, moeten steden zelf hun prioriteiten stellen. Rijk en stad moeten een overeenkomst sluiten, waarin de prestatie van de stad en de tegenprestatie van het rijk aan elkaar worden gekoppeld.

3.6 Advies over arbeidsmarktpositie allochtone jongeren

De arbeidsmarktpositie van allochtone jongeren moet dringend verbeteren. Zij moeten steviger worden toegerust voor duurzame arbeidsdeelname, vooral via het verhogen van het opleidingsniveau. Dat vraagt om een gezamenlijke inzet en extra investeringen van

alle betrokkenen: onderwijsinstellingen, (organisaties van) werkgevers en werknemers, gemeenten, uitkerings- en bemiddelingsorganisaties (CWI, UWV), uitzendbureaus en uiteraard ook van allochtone jongeren zelf. Het kabinet moet ervoor zorgen dat de wettelijke kaders daarvoor voldoende ruimte bieden, waar nodig extra middelen beschikbaar stellen en krachtig invulling geven aan haar coördinerende en faciliterende taak.

Jongerenorganisaties van werkgevers en werknemers – FNV Jong, CNV Jongeren en Jong Management VNO-NCW – hebben een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van het advies.

3.7 Advies over arbeidsmigratiebeleid

Nederland moet zich positiever gaan opstellen tegenover kennismigranten van buiten de Europese Unie. In plaats van ‘nee, tenzij’ moet Nederland tegen hen ‘ja, mits’ gaan zeggen. Voor lager gekwalificeerde arbeidsmigranten moet vooralsnog het huidige terughoudende toelatingsbeleid blijven gelden: alleen als er geen arbeidsaanbod binnen de Europese Unie beschikbaar is, kunnen lager gekwalificeerde arbeidsmigranten van buiten de Europese Unie een tewerkstellingsvergunning krijgen.

Verder moeten de toelatingsprocedures voor arbeidsmigranten sneller en minder bureaucratisch worden. De vele instanties moeten gaan werken vanuit één loket. Dat is voor zowel de arbeidsmigrant als de werkgever van belang.

3.8 Advies over arbeidsmarktpositie jonggehandicapten

De Wajong, de uitkeringsregeling voor jonggehandicapten, stimuleert te weinig om een passende vorm van werk te zoeken. Meer maatwerk moet dit verbeteren. Daarbij moeten niet de beperkingen van deze potentiële werknemers centraal staan, maar hun talenten.

Om voor iedereen een passende arbeidsplaats te vinden, moeten voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs jongeren met een beperking al heel vroeg en meer dan tot nu toe voorbereiden op werk. Dat betekent bijvoorbeeld: een individueel opleidingsplan, beroepskeuzevoorlichting, assessments, specifieke trainingen en stages. Dat vraagt om extra inspanningen van het onderwijs en extra investeringen van de overheid. Regelingen van verschillende ministeries moeten daarbij zo worden ingericht dat ze samen een vloeiende overgang naar werk ondersteunen.

3.9 Advies over toekomstig energiebeleid

De transitie naar een duurzame energievoorziening (betrouwbaar, schoon en betaalbaar) duurt vele decennia. De SER steunt de hoofdlijnen van het energietransitiebeleid. Het beleid moet wel op draagvlak kunnen rekenen en consistent zijn in de tijd. Om de continuïteit van het energietransitiebeleid te waarborgen, is het van belang dat de overheid langjarig financiële middelen voor de energietransitie reserveert. Een krachtig proactief beleid moet er voor zorgen dat Nederland zich kan ontwikkelen tot een zeer aantrekkelijke vestigingsplaats voor toekomstgerichte energie-industriële activiteiten in Noordwest-Europa. Dat biedt kansen op nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid, hier maar

ook elders. Voor innovatieve bedrijven is er een wereld te winnen nu de vraag naar energie-efficiënte en schone energieproducten snel groeit.

Het advies doet geen uitspraken over kernenergie. De SER komt in een apart vervolgtraject op dit onderwerp terug.

3.10 Consumentenbeleid en de interne markt

Artikel 153 EG-Verdrag bepaalt dat de EU bijdraagt aan de bescherming van de gezondheid, de veiligheid en de economische belangen van de consumenten. Eén van de instrumenten hiertoe is een richtlijn. Met een richtlijn wordt bovendien harmonisatie van wetgeving in de EU-lidstaten nagestreefd.

Sinds de jaren tachtig zijn op het consumententerrein verschillende richtlijnen van kracht geworden. Soms zijn deze sectorspecifiek, zoals voor elektronische handel en financiële diensten, soms zijn ze sectoroverschrijdend. De EC rekent op dit moment acht richtlijnen tot het zogenoemde consumentenacquis; het gaat onder meer om colportage, pakketreizen, oneerlijke bedingen in algemene voorwaarden en timesharing. Volgens de EC er aanleiding om dit pakket in zijn geheel en per richtlijn te herzien:

- aansluiting bij nieuwe marktontwikkelingen, vooral technologische;
- eliminatie van de versnippering van de regelgeving;
- herstel van het vertrouwen van consumenten en ondernemers in de interne markt.

In een Groenboek doet de EC voorstellen voor herziening van het consumentenacquis. De commissie voor Consumentenaangelegenheden (CCA) heeft hierover een interim-advies uitgebracht⁵. De CCA plaatst dit interim-advies expliciet in het kader van de interne markt en betere regulering (richtlijnen 12 en 14). Het gaat om het behoud van een adequaat niveau van consumentenbescherming op nationaal en Europees niveau in combinatie met de verdere uitbouw van de interne markt. Ook moet deze herziening van het consumentenacquis leiden tot een vereenvoudiging van de regelgeving op consumententerrein. Dat is in het belang van zowel de consument als de ondernemer.

⁵ SER, CCA (2007) advies *Groenboek herziening van het consumentenacquis*, publicatienr. 07/05, Den Haag.